

WSPÓLNA ORGANIZACJA RYNKU CUKRU W UNII EUROPEJSKIEJ I JEGO FUNKCJONOWANIE W POLSCE PO AKCESJI

Paweł Malinowski

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Streszczenie. Celem opracowania jest przedstawienie wspólnej organizacji rynku cukru w Unii Europejskiej i jego funkcjonowanie w Polsce po akcesji, a także przybliżenie podstawowych instrumentów prawno-ekonomicznych na tym rynku. Poważniejsze zmiany mogą nastąpić w sezonie 2006/2007. Propozycje zmian na rynku cukru zostały przedstawione w Luksemburgu 26 czerwca 2003 r. w formie trzech niezależnych scenariuszy, które będą stanowić podstawę do dyskusji w UE nad reformą.

Słowa kluczowe: rynek cukru, kwotowanie produkcji, cena docelowa, cena interwencyjna

WSTĘP

Burak cukrowy jest podstawowym surowcem do produkcji cukru we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Łączna powierzchnia uprawy tej rośliny wynosi prawie 2,2 mln ha. Stanowi to 2,5% gruntów ornych i 1,4% użytków rolnych. Buraki cukrowe uprawia się na świecie na obszarze blisko 7 mln ha. Spożycie cukru w krajach UE wynosi około 35 kg na mieszkańca i jest o około 5 kg mniejsze niż w Polsce [Szoł 2003]. System organizacji rynku cukru obejmuje cukier oraz izoglukozę. Izoglukoza to produkt hydrolizy skrobi zawartej w pszenicy i kukurydzy. Produkt ten zastępuje cukier z buraków cukrowych i trzciny cukrowej, ma zastosowanie przy produkcji napojów, lodów, przetworów owocowych i warzywnych.

Wspólna organizacja rynku cukru obejmuje następujące towary w stanie naturalnym [Polskie rolnictwo... 2003]:

- cukier buraczany lub trzcinowy i chemicznie czystą sacharozę w stanie naturalnym,
- buraki cukrowe i trzcinę cukrową,
- melasę powstałą z ekstrakcji lub rafinacji cukru,

- cukier i syrop klonowy oraz inne cukry w formie stałej i syropy cukrowe,
- sztuczny miód i cukier,
- wysłodki buraczane, bagasę i inne odpady z produkcji cukru,
- izoglukozę i smakowe lub barwione syropy izoglukozy,
- syrop inulinowy.

Podstawowym instrumentem stabilizacji rynku, który również ogranicza produkcję cukru w UE, są kwoty (limity produkcji) cukru. Kwoty spełniają trzy podstawowe funkcje [Polskie rolnictwo... 2003]:

- limitują wielkość produkcji i wielkość dopłat do eksportu,
- umożliwiają stabilizację wielkości sprzedaży,
- umożliwiają stabilizację cen cukru.

W krajach członkowskich istnieją trzy rodzaje kwot na produkcję cukru:

- **Kwota A** – wielkość produkcji cukru, która pokrywa zapotrzebowanie wewnętrzne danego kraju członkowskiego na cukier.
- **Kwota B** – przeznaczona jest na eksport (z dopłatami), równająca się 20% kontyngentu A, który stanowi rezerwę przeznaczoną na potrzeby konsumentów w przypadku niskich zbiorów lub klęski nieurodzaju, kwoty A i B różnią się tylko przeznaczeniem i opodatkowaniem.
- **Kwota C** – cukier z kwoty C przeznaczony jest wyłącznie na eksport (zakaz sprzedaży na terytorium Wspólnoty) i musi znaleźć się poza granicami Unii Europejskiej do 31 grudnia (koszty eksportu, jak i subsydiów eksportowych ponoszą producenci buraków i cukrownie). Przepisy dopuszczają przechowywanie części kontyngentu (około 20% kontyngentu A) w kraju jego wytworzenia do czasu wyprodukowania cukru z nowych zbiorów.

System regulacji rynku cukru w Unii Europejskiej zapewnia jego wyjątkową stabilność. Ceny cukru są zasadniczo rzecz biorąc stałe. Na rynku cukru operuje się dwiema kategoriami cen:

- **dla cukru:**

- *cena docelowa cukru białego* – obejmuje poziom cen oczekiwany przez producentów, wliczając koszty transportu cukru;
- *cena interwencyjna cukru białego* – stanowi dolne ograniczenie ceny rynkowej (w zakresie kwoty całkowitej A + B) i jest równa 95% ceny docelowej; w Wielkiej Brytanii, Irlandii, Hiszpanii, Portugalii i we Włoszech cena interwencyjna jest wyższa, co ma na celu zachęcenie producentów do zwiększenia produkcji buraków cukrowych;
- *cena prognozy cukru białego* – jest równa cenie docelowej, powiększonej o koszty transportu z rejonów o nadwyżce w produkcji cukru do rejonów w UE, gdzie produkcja jest niewielka lub nie istnieje wcale, i o koszty przechowywania; obowiązuje w handlu z krajami spoza Wspólnoty;

- **dla buraków cukrowych:**

- *cena podstawowa buraków cukrowych* – ustala się ją na podstawie ceny docelowej cukru z uwzględnieniem: marży produkcyjnej, wydajności produkcyjnej buraków cukrowych, przychodów cukrowni ze sprzedaży melasy oraz kosztów transportu buraków do cukrowni;

- *cena minimalna buraków cukrowych* – suma, którą agencje interwencyjne płacą producentom buraków cukrowych. Cena ta jest zróżnicowana w zależności od tego, do jakiej kwoty będzie zaliczony cukier z nich wyprodukowany.
- Na rynku cukru obowiązują trzy kategorie dopłat eksportowych:
- związane z cukrem eksportowanym w produktach przetworzonych (określane co miesiąc),
 - określane w cotygodniowych przetargach; w interesie handlowców jest jak najniższa ich wysokość, umożliwiającą konkurencję na rynkach światowych,
 - ustalone co dwa tygodnie (przy wywozie małych ilości cukru).

Fundusze na dopłaty eksportowe pochodzą z opłat pobieranych od producentów buraków oraz producentów cukru, a więc zależy im na ich zmniejszeniu, co w konsekwencji powoduje, że na pierwszy plan wysuwa się sprzedaż cukru na rynku wewnętrznym (nie ma pokusy ograniczenia oferty na rynek wewnętrzny dla podnoszenia cen), a zainteresowanie dofinansowywanym eksportem jest ograniczone. Unia Europejska przyznała kontyngent preferencyjnego dostępu (stawka zerowa cła) do rynku Indii oraz krajom rejonu Morza Karaibskiego i Pacyfiku.

PRODUKCJA BURAKÓW CUKROWYCH W POLSCE I W UE

W Polsce w kampanii 2002/2003 wyprodukowano 2193 tys. ton, o 520 tys. ton cukru więcej niż w 2001/2002 i o 110 tys. ton więcej niż przeciętnie w pięciu ostatnich kampaniach poprzednich. Poziom ten uzyskano przetwarzając około 13,4 mln ton buraków cukrowych, odpowiednio o 2,1 mln ton więcej i o 0,5 mln ton mniej. Zbiór buraków cukrowych w 2002 roku był rekordowo wysoki, mimo zmniejszenia powierzchni upraw do 300 tys. ha (z 419 tys. ha w 1997 roku do 368 tys. ha przeciętnie w latach 1997–2001) [Chudoba 2002]. Poprawę wydajności osiągnięto dzięki postępowi w dziedzinie agrotechniki, koncentracji uprawy buraków cukrowych oraz korzystnym warunkom pogodowym.

W 2003 roku powierzchnia uprawy buraków cukrowych zmalała o 5,6% w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniosła 286 tys. ha (tab. 1), plony wyniosły 410 dt/ha. Dzięki wysokiej zawartości cukru (18%) z około 12 mln ton buraków cukrowych wyprodukowano 2,11 mln ton cukru [Analizy... 2004]. W 2004 roku przewiduje się, że produkcja wyniesie około 1,91 mln ton.

W roku 2003/2004 udział Polski w produkcji cukru w Europie stanowił 8,01%, podczas gdy udział Francji i Niemiec odpowiednio 16,27% i 15,65%. Przy ogólnej tendencji wzrostu produkcji cukru na świecie zwiększa się udział cukru trzcinowego. Równocześnie wzrasta obszar uprawy trzciny cukrowej; od 1995 roku zwiększył się o 6,7 mln ha. W sezonie 2003/2004 udział cukru trzcinowego w światowej produkcji cukru zwiększył się do 76,2%, z 75,1% w sezonie 2002/2003 oraz około 70% w połowie lat dziewięćdziesiątych. Udział cukru buraczanego zmniejszył się do 23,8% z odpowiednio 24,9% i około 30% [Chudoba 2003]. W Unii Europejskiej cukier produkowany jest głównie z buraków cukrowych, uprawa i przerób trzciny cukrowej występuje na niewielką skalę w Hiszpanii i w rejonach zamorskich Francji. Według danych z lat 2000/2001–2002/2003, w UE uprawiano buraki cukrowe na obszarze 1,8 mln ha, pod-

czas gdy w sześciu ważniejszych krajach spośród dziesięciu nowo przyjętych do Wspólnoty uprawa ta zajmuje łącznie 0,5 mln ha, z tego 0,3 mln ha, tj. ponad 60%, przypada na Polskę. W Czechach i na Węgrzech uprawa buraków cukrowych zajmuje po 50–60 tys. ha, czyli ponad 5-krotnie mniejszy obszar niż w Polsce. Najwyższe plony buraków cukrowych osiąga Francja – ponad 700 dt/ha, następne miejsca zajmują: Austria, Belgia, Niemcy, Wielka Brytania i Holandia – od 500 do 600 dt/ha. W Polsce w ostatnich latach plony buraków cukrowych wahają się od 360 do 440 dt/ha (tab. 2).

Tabela 1. Powierzchnia uprawy buraków cukrowych (tys. ha) w UE – 25
Table 1. Area of sugar beets cultivation in UE – 25

Wyszczególnienie	2002/2003	2003/2004	2004/2005 pierwszy szacunek
Austria	44	43	45
Belgia i Luksemburg	98	93	90
Dania	58	58	56
Finlandia	32	30	31
Francja	399	367	345
Grecja	41	39	36
Hiszpania	115	100	110
Holandia	109	103	99
Irlandia	31	32	31
Niemcy	455	444	440
Portugalia	9	7	9
Szwecja	54	50	48
Wielka Brytania	148	140	142
Włochy	246	214	180
Razem UE – 15	1839	1720	1662
Czechy	80	77	70
Polska	303	286	290
Słowacja	30	32	33
Węgry	56	48	68
Pozostałe kraje	48	45	45
Razem nowe kraje członkowskie	517	488	506
Razem UE – 25	2356	2208	2168

Źródło: Rynek cukru, IERiGŻ, ARR, Warszawa 2004, s. 13.
Source: Sugar market, IERiGŻ, ARR, Warsaw 2004, p. 13.

Tabela 2. Plony buraków cukrowych w Polsce i wybranych krajach
Table 2. Sugar beets crops in Poland and selected countries

Kraje	Plony w dt z 1 ha				
	1991–1995	1996–2000	2001	2002	2003
1	2	3	4	5	6
Austria	534	581	592	672	681
Belgia i Luksemburg	600	578	552	608	
Dania	488	504	544	584	583
Francja	673	715	689	761	727
Holandia	647	550	550	568	582
Niemcy	500	532	617	584	583

Tabela 2 cd./Table 2 continued

1	2	3	4	5	6
Szwecja	434	434	506	510	503
Wielka Brytania	483	513	662	558	532
Włochy	455	457	444	475	386
Czechy		391	455	495	417
Polska	328	377	358	443	410
Słowacja		360	381	434	407
Węgry	330	371	414	402	372
Rosja	172	163	160	218	215
Rumunia	209	238	220	217	167
Ukraina		182	155	188	200

Źródło: Rynek cukru, IERiGŻ, ARR, Warszawa 2004, s. 12.

Source: Sugar market, IERiGŻ, ARR, Warsaw 2004, p. 12.

OGÓLNE ZASADY REGULACJI RYNKU CUKRU W UE

W Unii Europejskiej rynek cukru jest regulowany od 1967 roku, a ogólne zasady regulacji przetrwały do chwili obecnej. Trzonem jego organizacji jest system kontyngentowania produkcji cukru ustanowiony w 1967 roku na mocy rozporządzenia Rady nr 1009/67, który zastosowany po raz pierwszy w tym sektorze, został przeniesiony, z różnym skutkiem, do innych wspólnych organizacji rynkowych (mleka, surowca tytoniowego) [Tomkiewicz 2000]. Regulacja rynku cukru w UE, jako element Wspólnej Polityki Rolnej tego ugrupowania, ma na celu utrzymywanie i stabilizowanie cen buraków cukrowych i cukru na stosunkowo wysokim poziomie, gwarantującym zarówno godziwą dochodowość uprawy buraków cukrowych i opłacalność produkcji cukru, jak i środki finansowe na dopłaty do eksportu cukru, realizowanego zwykle przy bardzo niskich cenach na rynku międzynarodowym. Realizacji tego celu służy ograniczanie (kwotowanie, limitowanie) produkcji cukru do rozmiarów: kwoty A – równej zapotrzebowaniu rynku wewnętrznego Wspólnoty i kwoty B – odpowiadającej ilości, jaka zgodnie z zawartymi porozumieniami międzynarodowymi może być eksportowana z dopłatami. Nadwyżka ponad kwoty A i B, zwana cukrem C, musi być wyeksportowana w ściśle określonym terminie, bez dopłat. Równocześnie przed importem taniego cukru spoza UE chronią bardzo wysokie stawki celne. Kwoty cukru A i B są rozdzielane przez właściwe władze Unii Europejskiej pomiędzy państwa członkowskie. Następnie ministerstwa rolnictwa (odpowiednie agencje) państw członkowskich rozdzielają kwoty produkcji pomiędzy przedsiębiorstwa (spółki, koncerny), zajmujące się produkcją cukru na terytorium odpowiednich państw. Przedsiębiorstwa te dzielą przyznane kwoty pomiędzy cukrownie, a one zawierają umowy kontraktacji odpowiednich ilości buraków cukrowych ze swoimi plantatorami. W tym ostatnim etapie rozdziału kwot uczestniczą tzw. komisje mieszane, złożone z przedstawicieli plantatorów i producentów cukru. Plantatorzy zachowują zwykle historyczne prawo do uprawy i dostawy buraków cukrowych, niezależnie od zmian lokalizacji, struktury lub formy własności cukrowni, spowodowanych np. likwidacją mniejszych fabryk, fuzją przedsiębiorstw, zmianą właściciela spółki itp. Nowy właściciel cukrowni zobowiązany jest kontraktować i kupować buraki

cukrowe od dotychczasowych plantatorów [Woszczyzna, Wyszyński 2000]. W przypadku administracyjnego zmniejszenia kwot produkcji cukru zmniejsza się oczywiście procentowy udział dostaw surowca od poszczególnych plantatorów, wskutek czego niektórzy mogą zrezygnować z uprawy. Gwarantowane ceny cukru i buraków cukrowych ustala się na okresy pięcioletnie. Na lata 2001/2002–2005/2006 dla krajów członkowskich UE z nadwyżką produkcji cukru nad spożyciem ustalono cenę interwencyjną cukru białego w wysokości 631,9 euro/t i cenę podstawową buraków cukrowych 47,67 euro/t (tab. 3), a ponadto:

- cenę minimalną buraków A (do produkcji cukru w kwocie A) – 46,72 euro/t, tj. 98% ceny podstawowej,
- cenę minimalną buraków B (do produkcji cukru w kwocie B) – 32,42 euro/t, tj. 68% ceny podstawowej, przy zastrzeżeniu, że cena ta może ulec obniżeniu, jeżeli zgromadzone środki finansowe na cele dotowania eksportu cukru z kwoty B okażą się niewystarczające.

Tabela 3. Ceny cukru i buraków cukrowych w UE

Table 3. Prices of sugar and sugar beets in UE

Wyszczególnienie	euro/tona	Procent
Cena podstawowa (bazowa) buraków cukrowych	47.67	–
Cena minimalna za buraki cukrowe – kwota A w UE	45.77	98
Cena minimalna za buraki cukrowe – kwota B w UE	32.42	68
Cena docelowa cukru białego w UE	665,2	–
Cena interwencyjna cukru w UE	631.9	95

Źródło: Opracowanie własne.

Source: Own elaboration.

Dla krajów o niedoborze cukru w stosunku do spożycia i o mniej korzystnych warunkach do uprawy buraków cukrowych ustala się wyższy poziom ceny interwencyjnej cukru i cen minimalnych buraków cukrowych. Różnica między ceną podstawową buraków cukrowych a cenami minimalnymi buraków A i B odzwierciedla pośredni udział plantatorów w pokrywaniu dopłat do eksportu cukru z kwoty B. Dopłaty otrzymują eksporterzy, jako wyrównanie różnicy między wysoką ceną interwencyjną cukru na rynku wewnętrznym UE a niskimi cenami tego produktu na rynku światowym. Producenci cukru na cele dotowania tego eksportu wnoszą na specjalny fundusz tzw. opłaty produkcyjne, które składają się z dwóch części [Polskie rolnictwo... 2003]:

- opłaty podstawowej – stanowiącej 2% ceny interwencyjnej od każdej tony wyprodukowanego cukru w kwocie A i B,
- opłaty B, dodatkowej – w wysokości 30–37,5% ceny interwencyjnej od każdej tony cukru kwoty B; w sumie zatem opłata od każdej tony cukru kwoty B wynosi 32–39,5% ceny interwencyjnej, przy czym może ona być jeszcze zwiększona, jeżeli zgromadzone opłaty okażą się niewystarczające dla sfinansowania niezbędnych dopłat.

Z funduszu dopłat do eksportu cukru pokrywane są dodatkowo dopłaty dla producentów wyrobów chemicznych, farmaceutycznych i innych wyrobów niespożywczych, którzy do tej produkcji wykorzystali cukier kupiony na rynku wewnętrznym UE. Cena

interwencyjna cukru i ceny skupu buraków cukrowych dotyczą produktów o ściśle określonej, standardowej jakości. Dla buraków cukrowych najważniejszym wyróżnikiem jakości jest zawartość 16% cukru, oznaczana metodą polarymetryczną w miejscu i momencie odbioru. Przy wyższej lub niższej cukrowości stosuje się dopłaty lub potrącenia (opusty) w stosunku do minimalnych cen skupu (tab. 4).

Tabela 4. Wpływ zawartości cukru w burakach cukrowych na poziom dopłat i opustów do minimalnych cen skupu w Unii Europejskiej w latach gospodarczych 2001/2002–2005/2006
Table 4. Influence of sugar beets contents on level of surcharges and reductions to minimum prices of purchasing in European Union in economic year 2001/2002–2005/2006

Przedziały zawartości cukru w burakach (w %)	Minimalne dopłaty lub opusty do ceny minimalnej buraków A lub B za każde 0,1% zawartości cukru powyżej lub poniżej standardowej zawartości
Powyżej 16,0–18,0	minimalna dopłata 0,9%
Powyżej 18,0–19,0	minimalna dopłata 0,7%
Powyżej 19–20,0	minimalna dopłata 0,5%
Powyżej 20,0	minimalna dopłata jak za 20% zawartości cukru
Poniżej 16,0–15,5	maksymalny upust 0,9%
Poniżej 15,5–14,5	maksymalny upust 1,0%

Źródło: Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 1261/2001; opracowanie własne.
Source: Commission Recommendation no 1261/2001; own elaboration.

Powyższe warunki ramowe mogą być uzupełnione warunkami szczegółowymi i łącznie z nimi mogą stanowić treść porozumienia branżowego:

- zawartego na płaszczyźnie Wspólnoty pomiędzy zjednoczeniem zrzeszeń plantatorów buraków cukrowych z poszczególnych państw członkowskich a zjednoczeniem zrzeszeń producentów cukru z tych państw,
- zawartego w danym państwie członkowskim pomiędzy zrzeszeniem plantatorów buraków cukrowych a zrzeszeniem producentów cukru.

Porozumienia branżowe mogą też być zawierane w państwach członkowskich pomiędzy spółdzielniami reprezentującymi plantatorów buraków cukrowych lub producentów cukru, a w pewnych warunkach także bezpośrednio pomiędzy producentami a grupą plantatorów.

Poważniejsze zmiany mogą nastąpić w roku 2006/2007, propozycje zmian na rynku cukru zostały przedstawione w Luksemburgu 26 czerwca 2003 roku w formie trzech niezależnych scenariuszy, które stanowić będą podstawę do dyskusji w UE na temat reformy [Ocena... 2003]:

Scenariusz I – proponuje się utrzymanie dotychczasowych instrumentów wsparcia na rynku cukru i utrzymanie ich po 2006 roku. Wsparcie to polegałoby na stosowaniu elastycznych kwot produkcji przy równoczesnym utrzymaniu cen interwencyjnych. Komisja przewiduje, że przy dużym otwarciu rynku wewnętrznego UE, wynikającym ze zobowiązań UE wobec swoich partnerów handlowych, obniżeniu uległyby taryfy celne, co wpłynęłoby na redukcję cen wewnętrznych oraz redukcję kwot produkcji.

Scenariusz II – przewiduje obniżenie cen wewnętrznych UE. W scenariuszu tym zakłada się, że wewnętrzna cena rynkowa cukru zbliży się do poziomu cen importowanych

(światowych). W celu załagodzenia skutków obniżenia cen dla producentów buraka cukrowego proponuje się wprowadzenie jednolitych płatności na gospodarstwo w tym sektorze.

Scenariusz III – zakłada całkowitą liberalizację rynku cukru. Oznacz to, że system wsparcia cenowego zostanie zlikwidowany, a kwoty będą zniesione.

NOWE REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RYNKU CUKRU PO PRZYSTĄPIENIU POLSKI DO UE

Po integracji z Unią Europejską Polska została zobowiązana do stosowania prawodawstwa tego ugrupowania. W traktacie o przystąpieniu Polski do UE powołano się na treść rozporządzenia Rady Wspólnot Europejskich nr 1260/2001, dotyczącego wspólnej organizacji rynku cukru. Do projektu zaktualizowanej wersji tej regulacji prawnej zostały wprowadzone kwoty produkcji cukru i izoglukozy, wynegocjowane przez Polskę i pozostałe kraje przystępujące w 2004 roku do UE.

Polsce przyznano następujące kwoty:

- cukru (w przeliczeniu na cukier biały):
 - kwota A – 1 580 000 ton,
 - kwota B – 91 926 ton;
- izoglukozy (w przeliczeniu na produkt zawierający co najmniej 10% fruktozy w suchej masie):
 - kwota A – 24 911 ton,
 - kwota B – 1870 ton.

Z traktatu akcesyjnego wynika ponadto, że podział kwot produkcyjnych pomiędzy producentów cukru i izoglukozy w nowych państwach członkowskich będzie dostosowany do udziału tych producentów w krajowych kwotach produkcji cukru lub izoglukozy w roku gospodarczym 2003/2004, który przyjęto jako okres bazowy (referencyjny) [Rozporządzenie 2003].

Na rok rozliczeniowy 2004/2005 Rada Ministrów RP ustaliła cenę interwencyjną cukru białego i cenę podstawową buraków cukrowych w wysokości stanowiącej równowartość w złotych odpowiednio: 63,19 euro/100 kg i 47,67 euro/t (bez VAT), po przeliczeniu wg średniego kursu NBP na dzień 1 lipca 2004 roku (DzU Nr 141 z dnia 13 sierpnia 2003 r., poz. 1354). Powyższe ceny, wyrażone w euro, równe są odpowiednim cenom w Unii Europejskiej. Przy założeniu przelicznika 4 zł/euro decyzja powyższa oznacza, że cena interwencyjna cukru białego w roku rozliczeniowym 2004/2005 wzrosła o 37% w porównaniu z ceną interwencyjną 1850 zł/t w roku rozliczeniowym 2003/2004. Cena podstawowa buraków cukrowych w tym samym okresie wzrosła o 52%, gdyż na rok rozliczeniowy 2003/2004 ustalono ją w wysokości 125,35 zł/t. W podobnym stopniu powinny zwiększyć się minimalne ceny skupu buraków A i buraków B, które w UE wynoszą odpowiednio: 46,72 euro/t i 32,42 euro/t. Podaną tu cenę buraków B należy jednak traktować jako wstępną, gdyż ostateczną jej wysokość określa się dopiero po stwierdzeniu, jakie opłaty są niezbędne na sfinansowanie dopłat do eksportu cukru i do cukru wykorzystanego w przemyśle chemicznym. Ponadto, zapłata za buraki cukrowe będzie uzależniona od zawartości cukru w sposób określony w Rozpo-

rządzeniu Komisji Wspólnot Europejskich nr 1261/2001. Oprócz podwyżki cen skupu polscy plantatorzy buraków cukrowych będą objęci systemem dopłat bezpośrednich. Z traktatu akcesyjnego wynika bowiem, że taki system w Polsce ma dotyczyć wszystkich użytków rolnych. W Unii Europejskiej natomiast plantatorzy buraków cukrowych nie korzystają obecnie z dopłat bezpośrednich.

W Polsce dopłaty bezpośrednie będą przysługiwać każdemu właścicielowi gospodarstwa rolnego o powierzchni od 1 hektara użytków rolnych, utrzymanych w dobrej kulturze rolnej. Jeżeli właściciel wydzierżawił ziemię, dopłaty dostanie nie on, lecz dzierżawca, ale pod warunkiem, że udowodni, że to on użytkuje grunty. Według szacunków SAEPR/FAPA, sporządzonych w I kwartale 2003 roku, poziom podstawowych dopłat bezpośrednich w przeliczeniu na 1 ha uprawnionej powierzchni może wynieść (przy założeniu przelicznika 4 zł/euro): w 2004 r. – 160 zł, w 2005 r. – 198 zł, w 2006 r. – 238 zł.

Okres wypłaty dopłat może być wydłużony do 2008 roku lub skrócony (poniżej 3 lat). W celu otrzymania należnej dopłaty bezpośredniej producenci rolni są zobowiązani do wypełnienia odpowiedniego wniosku i złożenia go do powiatowego oddziału Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

PIŚMIENNICTWO

- Analizy Rynkowe, Rynek cukru – stan i perspektywy, 2004. IERiGŻ, ARR, Warszawa.
- Chudoba L., 2003. Polski rynek cukru w procesie dostosowań do funkcjonowania w Unii Europejskiej. W: Dostosowanie polskiego rynku cukru do wymogów UE. ARR, Warszawa.
- Chudoba L., 2004. Rynek cukru na początku sezonu 2003/2004. Biuletyn Informacyjny 1 (151). ARR, Warszawa.
- Choduba L., 2002. Rynek cukru, stan i perspektywy. Raporty Rynkowe MRiRW, ARR, IERiGŻ, Warszawa.
- Ocena reformy WPR uzgodnionej w Luksemburgu 26 czerwca 2003 r. z perspektywy Polski, 2003. FAPA, Warszawa.
- Polskie rolnictwo w UE. Wydanie specjalne. Biuletyn Informacyjny, MRiRW i ARiMR, 2003. Warszawa.
- Rozporządzenie Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 lipca 2003 r. (DzU Nr 141 z dnia 13 sierpnia 2003 r., poz. 1353).
- Szot E., 2003. Polskie rolnictwo w Unii Europejskiej. FFW, Warszawa.
- Tomkiewicz E., 2000. Limitowanie produkcji w ustawodawstwie rolnym Wspólnoty Europejskiej. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Woszczyzna J., Wszyński Z., 2000. Rynek cukru. W: Strategiczne opcje dla polskiego sektora agrobiznesu w świetle analiz ekonomicznych. SGGW, Warszawa.

COMMON ORGANIZATION OF MARKET SUGAR IN THE EUROPEAN UNION AND ITS FUNCTIONING AFTER ACCESSION IN POLAND

Abstract. The aim of the paper was to present common organization of sugar market in the European Union and its functioning after accession in Poland. The main legal and economic instruments on the market were presented as well. More serious changes may

be observed in season 2006/07. Some suggestions of changes on sugar market had been shown in Luxembourg, on June 26th 2003 in a form of three independent scenarios, which will be the basis for EU discussion on the reform.

Key words: sugar market, quoting of production, price system, final price, intervention price

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 10.12.2004